

### บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษามหาบทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ประชาชนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้งสองชื่อฉบับ เพื่อทราบทัศนคติของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ในการเสริมสร้างและพัฒนาท้องถิ่น โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 2 ประเภท คือ

1.1. ประชากรในการศึกษา คือ หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ โดยศึกษาหนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายเป็นระยะเวลา 24 สัปดาห์ ดังนี้

หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์	จำนวน 182 ฉบับ
หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์	จำนวน 182 ฉบับ

จากนั้นจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยเลือกอ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 2 ฉบับ ดังนั้นในเวลา 24 สัปดาห์ จะได้หนังสือพิมพ์ จำนวน 42 ฉบับ โดยมีรายละเอียดการสุ่มตัวอย่างดังนี้

สัปดาห์ที่ 1	อ่านฉบับประจำวันศุกร์และวันเสาร์
สัปดาห์ที่ 2	อ่านฉบับประจำวันอาทิตย์
สัปดาห์ที่ 3	อ่านฉบับประจำวันจันทร์และอังคาร
สัปดาห์ที่ 4	อ่านฉบับประจำวันพุธและพฤหัสบดี

จะได้ลำดับวันเช่นนี้ไปจนครบ 24 สัปดาห์ ซึ่งจะเริ่มต้นสุ่มวันศุกร์ที่ 26 พฤศจิกายน 2547 เป็นต้นไป เพราะเป็นช่วงที่มีเทศกาลลอยกระทง จึงมีข่าวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมปรากฏมาก และยังเป็นช่วงที่มีการเลือกตั้งระดับประเทศด้วย และจะไปสิ้นสุดการเก็บข้อมูลในวันพฤหัสบดีที่ 5 พฤษภาคม 2548 ดังนั้นรวมจำนวนหนังสือพิมพ์ของแต่ละวันที่ต้องอ่านในเวลา 24 สัปดาห์ ดังนี้

วันจันทร์	6	ฉบับ
วันอังคาร	6	ฉบับ
วันพุธ	6	ฉบับ
วันพฤหัสบดี	6	ฉบับ
วันศุกร์	6	ฉบับ
วันเสาร์	6	ฉบับ
วันอาทิตย์	6	ฉบับ

รูปแบบนี้ทั้งกับหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ รวมทั้งหมดเป็น 84 ฉบับ (หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ 42ฉบับ + หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ 42 ฉบับ = 84 ฉบับ)

1.2. กลุ่มประชากรของผู้อ่าน คือ ผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์และไทยนิวส์เป็นประจำ โดยมีการสุ่มแบบเจาะจงจำนวน 30 คน ซึ่งจะได้ผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์เป็นประจำ จำนวน 15 คน และผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์เป็นประจำ จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น อาชีพข้าราชการ ค้าขาย นักเรียนนักศึกษา และแม่บ้าน โดยความคิดเห็นจากผู้อ่านนำมาใช้ประกอบบางส่วน เพื่อเสริมให้งานวิจัยสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

### ก. ข้อมูลจากการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ ตารางลงรหัส (Coding Sheet) เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยเลือกเนื้อหาจากบทความ คอลัมน์ประจำ และข่าว ที่มีเนื้อหาในการพัฒนาท้องถิ่น แนวคิดที่นำมาสร้างเป็นตารางวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ทั้งสองชื่อฉบับจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

#### 1. ประเภทเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ ประกอบไปด้วย

1.1. ประเภทข่าวทั่วไป คือ ข่าวนันทิง ข่าวการศึกษา ข่าวการเมืองการปกครอง ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวเกษตรกรรม ข่าววิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ข่าวอาชญากรรมและอุบัติเหตุ ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวศาสนา ข่าวพัฒนาสาธารณูปโภค ข่าวสุขภาพอนามัย ข่าวภัยธรรมชาติ ข่าวก่อการร้าย

1.2. ประเภทข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์ คือ โฆษณาประชาสัมพันธ์บุคคลของรัฐบาล โฆษณาประชาสัมพันธ์องค์กรของรัฐบาล โฆษณาประชาสัมพันธ์บุคคลของเอกชน และ โฆษณาประชาสัมพันธ์องค์กรของเอกชน

โดยในข่าวหนึ่งข่าวนั้น นอกจากผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่า จัดอยู่ในประเภทข่าว

ทั่วไปแบบใดแล้ว ยังวิเคราะห์ว่าจัดเป็นข่าวโฆษณาประชาสัมพันธ์แบบใดอีกด้วย

## 2. บทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นจะมีดังต่อไปนี้

- 2.1. บทบาททางการศึกษา
- 2.2. บทบาทในการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น
- 2.3. บทบาททางเศรษฐกิจ
- 2.3. บทบาทในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

(ในการวิเคราะห์เนื้อหานั้น ประเภทของข่าวที่นำเสนอและบทบาทในการพัฒนาในด้านต่างๆ จะมีความแตกต่างกัน โดยประเภทของเนื้อหานั้น จะวิเคราะห์แค่ว่าจัดอยู่ในประเภทข่าวใดบ้างเท่านั้น แต่การวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนานั้นจะดูว่า มีการนำเสนอเนื้อหาที่มีการส่งเสริมการพัฒนาในด้านนั้นอย่างแท้จริง ตามแนวคิดที่นำมาเป็นกรอบความคิดหรือไม่ ดังนั้นผลการวิจัยที่ออกมา จึงมีความแตกต่างกัน เช่น ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์เชียงใหม่จะนำเสนอประเภทข่าวการศึกษามากที่สุด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น เนื่องจาก ข่าวที่นำเสนอจะรวมทั้งข่าวการศึกษาที่ดีและไม่ดีเข้าไว้ด้วยกัน หากมองในด้านบทบาทของการพัฒนาท้องถิ่นแล้ว กลับพบว่า บทบาทในการนำเสนอข่าวที่พัฒนาการศึกษาท้องถิ่นกลับตกไปอยู่ที่อันดับที่สามเท่านั้น )

ข. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์เพื่อทราบความคิดเห็นของของชาวอำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เชียงใหม่ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ในการเสริมสร้างและพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะเก็บข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการเปิดรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 2

ชื่อฉบับในด้านต่างๆดังนี้

- บทบาททางการศึกษา
- บทบาทในการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น
- บทบาททางเศรษฐกิจ
- บทบาทในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

## 3. การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ การพิจารณารายเรื่อง (Item) อาจเป็นประโยค หรือย่อหน้า รวมทั้งบริบท (Context) แล้วนำมาจัดประเภทตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ในหนึ่งคอลัมน์อาจมีมากกว่า 1 รายเรื่อง ได้

โดยหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา<sup>i</sup> Roger D.Wimmer และ Joseph R.Dominick ได้แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้การพิจารณารายเรื่อง หรือ Item เนื่องจากเห็นว่า ในแต่ละชวานั้นมีการแฝงแนวคิดหลักมากกว่า 1 รายเรื่อง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เนื้อหาและสาระที่แฝงออกมาได้มากที่สุด จึงต้องเลือกใช้หน่วยในการวิเคราะห์นี้ เช่น การนำเสนอข่าวการส่งออกลำไยไปยังประเทศจีน โดยปกติอาจจะจัดให้อยู่ในประเภทข่าวการเกษตร หรือข่าวเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ใช้การวิเคราะห์แบบพิจารณาแนวคิดหลัก (Item) ผลก็คือ ในด้านของประเภทการนำเสนอข่าว ชวนี้เป็นทั้งข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเกษตร และถ้ามีการนำเสนอชื่อของบุคคลและองค์กรที่ส่งออกแล้ว ยังจัดให้เป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยงานและบุคคลนั้นๆได้อีกด้วย เมื่อพิจารณาด้านบทบาทของสื่อในด้านการพัฒนาท้องถิ่น สามารถเป็นจัดอยู่ในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อีกด้วย ดังนั้นในงานวิจัยเรื่องนี้ จะพบว่าปริมาณการนำเสนอข่าวหรือรายเรื่องของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ มีจำนวนที่มากกว่าข่าวปกติ

#### 4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ครั้งนี้ ใช้การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของตารางลงรหัส โดยร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหากับผู้ทรงคุณวุฒิ และพิจารณาดูว่ามีความเห็นตรงกันกี่ครั้ง เพื่อนำมาคำนวณตามหลักการของ Holsti

สูตรความเชื่อมั่น

$$R = \frac{3(C_{1,2,3})}{C_1 + C_2 + C_3}$$

$C_{1,2,3}$  คือ จำนวนรายเรื่องที่ผู้ร่วมวิเคราะห์มีความเห็นตรงกัน

$C_1 + C_2 + C_3$  คือ จำนวนรายเรื่องทั้งหมดที่ทำการวิเคราะห์

จากการคำนวณสูตรนี้ ค่าที่คำนวณได้คือ 0.84 จึงมีความน่าเชื่อถือ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ร้อยละ ในการวิเคราะห์และแยกแยะประเภทของข่าว และบทบาทในการพัฒนาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในแต่ละฉบับและในแต่ละประเด็น

<sup>i</sup> หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา จากหนังสือเรื่อง Mass Media Research : An Introduction โดย Roger D.Wimmer และ

Joseph R.Dominick ได้แบ่งออกเป็น 4 ท่วง คือ

1. Single word เป็นการวิเคราะห์ด้วยคำ เป็นหน่วยที่เล็กที่สุด สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการวิเคราะห์ดังนี้

1.1. การวิเคราะห์สัญลักษณ์ มีการระบุจำนวนเป็นความถี่ของคำพบสัญลักษณ์ในเนื้อหาดังกล่าว เช่น การวิเคราะห์การเมือง ที่จะใช้การวิเคราะห์คำต่างๆ เช่น อีสภาพ เสรีภาพ รัฐธรรมนูญ เนติกรรม สังคมนิยม เป็นต้น

1.2. การวิเคราะห์คำในการเขียนวรรณคดี หรือวิเคราะห์ถ้อยคำที่ปรากฏในบทกวี

1.3. การใช้ หน่วยคำ พบในการศึกษาความน่าอ่านหรือ Readability จะพิจารณาถึงความยากความง่าย ในการใช้คำเพื่อสื่อสาร เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย เช่น บุพพท คำซ้อน คำที่บุคคลตั้งไว้ใช้ส่วนตัว

2. Theme สาระหรือใจความ เป็นหน่วยที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ เป็นหน่วยที่ใหญ่กว่า คำ หน่วยแบบสสารนี้ หมายถึง ประโยค หรือ ข้อความ อาจเป็นประโยคเดียวหรือประโยคซ้อนก็ได้ ในประโยคหนึ่งๆ อาจประกอบด้วยข้อความ (Assertions) จำนวนมาก แต่รวมกันแล้วเป็น 1 สาระ หรือใจความสำคัญหนึ่งใจความ อาจจะสามารถแยกแยะออกเป็นหลายสาระก็ได้

สาระหรือข้อความนี้ นิยมใช้ในการศึกษาเรื่องการเมืองชวนเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และอิทธิพลของการสื่อสารที่มีต่อประชามติ และการนับจำนวนสาระมักเป็นประโยค ที่ถูกต้องตามหลักภาษา คือ มีประธาน กริยา และกรรม และสามารถนับเป็นย่อหน้า (Paragraph) ก็ได้

3. Character หรือคุณลักษณะ คือ การนับจำนวนคุณลักษณะที่ปรากฏ มากกว่าจะนับเป็นคำ หรือ สาระ จะต้องมีการแยกแยะคุณลักษณะออกเป็นประเภท เช่น ความเป็นชาวเหนือ ความเป็นเด็กวัยรุ่น การใช้หน่วยในการวิเคราะห์แบบนี้ นิยมนำไปใช้ในงานวิจัยด้านจิตวิทยา สังคมและเศรษฐกิจ หรือใช้ในการวิเคราะห์บุคคลิกภาพตัวละครของงานเขียนบทละครก็ได้

4. Item วยเรื่อง นิยมใช้มากที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา ราชเรื่องจะแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของสื่อ จะมีการจัดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ให้เป็นมีคุณลักษณะกว้างๆ เช่น ประเภทของข่าว ที่จะมีการแบ่งออกชัดเจนเป็นประเภทของข่าวการเมือง เศรษฐกิจ ต่างประเทศ แต่อาจจะสร้างความลำบากในการแบ่งแยก เนื่องจากในข่าวหนึ่งข่าวนั้น อาจจะมีหลายเรื่องผสมกัน เช่น การรื้อฟื้นการเมือง ที่อาจจะเห็นได้ทั้งประเภทเนื้อหาการเมืองและบันเทิง